

Idees

Donar

Andreu Mas-Colell

La contribució d'avui la preparo tot volant de Nova York a Barcelona. Com el d'anada, el vol és directe i va ple. Bon senyal. M'entretinc llegint les revistes habituals. A *Fortune* hi ha un article interessant, amb entrevista, a Warren Buffet. El tema és la filantropia i, en particular, l'extraordinària donació que la segona fortuna del món (la de Buffet) ha establert per a la Fundació de la primera (la de Gates). És ben sabut que el contrast entre l'actitud dels ciutadans dels EUA i la dels europeus envers les donacions és molt gran. Per què? I, què podem fer per millorar la situació a Europa, i a casa nostra?

En primer lloc vull esmentar dues explicacions que s'ofereixen sovint i que crec que són menys importants del que habitualment es creu. Les diferències d'actituds es donen a tots els nivells de riquesa, o sigui que no és l'existència de gent extremadament rica la que fa la diferència, encara que, segurament, l'accentua. Ni tampoc no són decisius els incentius fiscals. Aquests són, als EUA, millors que als països europeus, però no dramàticament millors. És un mite la percepció comuna entre nosaltres segons la qual les donacions surten gratuïtes als americans. No és així. Una part els paga l'estat (el que es dona no paga impostos), però només una part. La part més gran surt del seu patrimoni. A molts països europeus, inclosos el nostre, el marc jurídic per a les donacions no és dolent. El que és remarcable és l'escassa utilització que se'n fa. El fet és que hi ha molt marge i que aquest està ben lluny d'esgotar-se.

També seria massa fàcil atribuir la diferència a les característiques culturals, sense més. Convé anar una mica més a fons ja que la cultura no és immutable. Hi ha entorns que afavoreixen unes actituds, i unes altres, d'altres. En el tema de les donacions crec que un factor molt important és la dimensió més reduïda del sector públic als EUA. Enteneu-me bé, no estic proposant de reduir el sector públic simplement per estimular la filantropia. Em limito a assenyalar que si el marc d'institucions en què vivim és de dominància aclaparadorament pública és difícil que es propiciïn les donacions privades (és prou evident que aquí tenim un peix que es mossega la cua, per tant, una situació de superació complicada). Els ciutadans que estarien en condicions de fer-les estan acostu-

mats a pensar que els projectes d'interès general són responsabilitat pública, i no seva, i, a més, no els agrada la possibilitat que les seves donacions acabin simplement substituint finançament públic, i per tant, que no facin la diferència. La situació dels EUA és més com la de Catalunya del segle XIX. L'Auditori Disney (el nom ja ho diu tot) de Los Angeles ha estat finançat com ho van ser el primer Liceu o el Palau de la Música.

Com podem crear progressivament una cultura més propícia? Ja he dit que la normativa vigent de donacions no és do-

El Palau de la Música de Barcelona.

lenta. Però sempre es pot fer més. Permeteu-me presentar una idea, que sens dubte s'hauria de madurar i perfilar.

L'impost de successions és objecte de debat. Els favorables a la seva supressió ens diuen que la riquesa familiar acumulada ja ha pagat impostos i que s'ha de garantir el dret a disposar-ne de la manera que es cregui convenient. Els partidaris del seu manteniment repliquen que la riquesa s'ha creat en un entorn jurídic i social que ho ha fet possible i que, per tant, és raonable que una part d'aquesta riquesa retorni a aquesta societat. Potser hi ha una posició intermèdia, que formulo en forma de proposta. En comptes de suprimir l'impost de successions, podríem establir que aquest es pogués substituir per donacions a causes d'interès públic. Ara bé, caldria evitar el dirigisme. Els projectes d'interès els determinaria només el donant. S'obriria, així, un element d'estímul que vés a saber si podria generar efectes acumulatius i autosostinguts importants.